

BIDEGABEKO ZORRA ORDAINTEARI UKO. EZ DA BIDEZKOA ORDAINTEA, ETA EZ DUGU ORDAINDUKO

Demokrazia zor zaigu, baina zorpeko sasi-demokrazian bizi gara. Deudokrazian. Zor publikoa menderakuntza politikorako tresna bihurtu da, murrizketa ezin bortitzagoen politikak arrazoitzeko eta aberastasunaren banaketa are bidegabeagoa ezartzeko.

Zorpeko sasi-demokrazia horren funtsa da zor publiko handia sortzea (zor pribatua zor publiko bihurturik), krisia eragin dutenak hartzekodun bihurtzea, eta zorraren ordainketa beste guztiaren gainetik lehenestea. Horren eraginez izugarri murrizten da gizarte-gastua, batez ere osasun arlora, hezkuntzara, gizarte-prestazioetara, gizarte-zerbitzuetara, etab. bideratutakoa, eta, ondorioz, nabarmen okertzen da zerbitzu publikoen kalitatea. Herritarrei eta gizartean zigortuen dauden sektoreei (langabetuak, pentsiodunak, emakumeak, etorkinak...) egiten die eraso estrategia horrek, eta, aitzitik, kapitalari egiten dio mesede.

Uste orokorra da zorrak, edozein jatorri dutela ere, ordaindu beharrekoak direla. Alabaina, beharrezkoa da zor hori sorrarazi duten arrazoiak aztertzea. Nazioarteko zuzenbideak eta jardunak jasotakoaren arabera, gobernuen zorra legez kontrakoa izango da, baldin eta pertsonen duintasunari eraso egiten dioten edota herrien arteko bizikidetzak baketsua arriskuan jartzen duten maileguetatik badator. Zor ez-legitimoak dira erabaki bidegabeetan oinarritutakoak, interes orokorrarekin bat ez datozen erabakietan, herritarren bizkar hartutako erabakietan. Beraz, alderdi horiek guztiak aintzat hartuta, arrazoizkoa eta zilegi litzateke zor horiek ez ordaintzea.

Erakundeek, hala Espainiakoek nola Hego Euskal Herrikoek, gero eta zor publiko handiagoa pilatu dute azken urteotan. Hauek dira zorraren hazkunde horren arrazoiak:

- Bankuen erreskateak. Espainiako gobernuak, baita Europar Batasuneko beste zenbait herrialdetako gobernuak ere (hala nola, Irlanda, Grezia, Alemania edo Portugalgoa) hainbat mila milioi euro bideratzen ari dira bankuetara. Espainiakoak, zehazki, 216.000 milioi euro (BPGd-aren %21) bideratu ditu finantza-erakundeetara hainbat bidetatik, 2012ko azarora arte. Euskal erakundeek diru horren ehuneko handi bat finantzatzen dute EAEko Kupoaren eta Nafarroako Ekarpeneraren bidez: EAEk, zenbatekoaren %6,24 (13.478 milioi euro), eta Nafarroak, %1,6 (3.456 milioi). Urte osoko aurrekontuaren pareko zifrak dira horiek. Diru horren zati handi bat ezin izango da berreskuratu.
- Zerga-politika bidegabea ezarri izana. Diru-bilketak behera egin du eta, horren ondorioz, handitu egin da zorra. Hego Euskal Herriko lau ogasunetan izugarri jaitsi dira diru-sarrerak, eta horren arrazoi bakarra ez da krisia, zerga-arloko politika baizik. Presio fiskala nabarmen murriztu da, Europako beste zenbait lekutan ez bezala, iruzur fiskalaren eta azken urteotan zerga-arloan onartutako erreformen ondorioz, eta horrek ekarri du errenta altuei eta kapitalari ezarritako zergak murriztea.
- Diru kopuru izugarriak bideratu dira azpiegitura eztabaidagarriak finantzatzera, hala nola Abiadura Handiko Trena, Supersur, Bidegi (Gipuzkoako autopistak), Los Arcoseko lasterketen zirkuitua, etab.
- Gobernuen ukoa Europako Banku Zentralak (EBZ) interes-tasa baxuan finantza ditzan erakundeak. EBZk %1eko interes-tasan mailegatu die dirua banku pribatuei eta banku horiek diru hori bera erabili dute gobernuari %5ean edo gehiagoan mailegatzeko, besteak beste Eusko Jaurlaritzari eta Nafarroako Gobernuari.

ELAren XIII. Kongresuak berretsi du, beraz, zor publikoaren hazkundeak ez duela batere zerikusirik gastu sozialaren hazkunderarekin. Zor hori nondik datorren kontuan hartuta, okertzeko beldurrik gabe esan dezakegu zor bidegabea eta ez-legitimoa dela neurri handi batean.

Kongresuaren iritziz, beharrezkoa da herritarren aldetik zor publikoari buruzko auditoriak egitea. Zorren auditoria zor horien jatorria aztertzeko prozesua da: zergatik sortu ziren, zertarako balio izan zuten, nori egin zien mesede, zenbateraino izan ziren gardenak, irregulartasunik izan zen ala ez, etab. Auditorien helburua da zehaztea egindako zorraren zer parte den legitimoa eta zer parte ez, ondoren zati ez-legitimo hori ez ordaintzeko. Ez da eliteen prozesu bat; aitzitik, beharrezkoa da gizarteak ahalik eta gehien parte hartzea (herritarrek baina baita pertsona adituek ere), eta beharrezkoa da, orobat, gobernuak laguntzea, garden jokatzeko eta auditoria gauzatzeko beharrezkoa den informazioa eta dokumentazioa emanaz. Gai politikoak modu demokratikoan kontrolatzeko modua da.

Zor ez-legitimoa ez ordaintzea ez da ameskeria. XXI. mendean baditugu esperientziak, hala nola Argentinakoa, 2001ean, Ekuadorkoa, 2007an, edo Islandiakoa, 2011n. Badago aukera merkatuen eta

botere ekonomiko eta finantzarioaren diktadurari aurre egiteko, eta sistema kapitalistaren gaur egungo krisia eragin duten horien diru-gosearen gainetik guztion ondasuna lehenesteko.

Aldi berean, zorraren auditoriak eta zati ez-legitimoa ez ordaintzeak bide ematen dute gaur egungo eredu ekonomiko sustraitik ezbaian jartzeko. Ordea, ez da aski legitimoa ez den zorra ordaintzeari uko egitea. Beharrezkoa da gaur egungo eredu ekonomiko errotik aldatzea; izan ere, gainerakoan, berriro ere zorra sortuko da botere ekonomiko eta finantzarioen zerbitzura, eta larriagotu egingo dira ekonomia, gizarte eta ingurumen arloko bidegabekeriak. Neurri zorrotzak behar dira: goitik beherako erreforma fiskala, azken hamarkadetan zerga-arloan egin den politika atzeraraziko duena; finantza-sektorearen erregulazio sendoa, espekulazioa eta paradisu fiskalak galaraziz; banku publikoa; soldata murrizketarik gabe lanaldia murriztea eta hori konpentsatzeko enplegua sortzea; ondo bizitzea bai, baina gaur egungo hazkunde-eredu erabat eutsiezina gaindituz.

ELAren XIII. Kongresuak ebatzi du:

- Erakundearen konpromisoa herritarren aldetik zorraren auditoria-prozesuak bultzatzeko eta gizarteratzeko, prozesu horietan gizartearen parte-hartze zabala sustatuz, eta zorraren zati ez-legitimoa ez ordaintzea exijituz. Alde horretatik, datozen hilabeteetan gai horri buruzko sentsibilizazio-kanpaina egingo du ELAk, langile guztiei, eta oro har, gizarte osoari bideratua. Horrez gainera, prestakuntza arloan lan zehatza egingo dugu gure militanteen artean.
- Mobilizazio sozialeko prozesuak bultzatzeko beharra, administrazio guztiei exijitzeko behar den informazioa eman dezatela eta zorraren zati ez-legitimoa ez ordaintzeko konpromisoa har dezatela. Gutxien-gutxienez Eusko Jaurlaritzara, Nafarroako Gobernura eta Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Foru Aldundietara eraman behar dugu eskakizun hori.
- Ekimen horiek gauzatzeko beharrezkoak diren gizarte-aliantzak sortzea eta ehuntzea.